
MONOGRAFIE PRAWNICZE

INTERPRETACJA UMÓW
W PRAWIE MODELOWYM
I WSPÓLNYM EUROPEJSKIM
PRAWIE SPRZEDAŻY (CESL)

EWA ROTT-PIETRZYK

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

EWA ROTT-PIETRZYK • INTERPRETACJA UMÓW W PRAWIE MODELOWYM
I WSPÓLNYM EUROPEJSKIM PRAWIE SPRZEDAŻY (CESL)

Polecamy nasze publikacje:

Krystian Markiewicz

ZASADY ORZEKANIA W POSTĘPOWANIU NIEPROCESOWYM

Maciej Siwicki

CYBERPRZESTĘPCZOŚĆ

Joanna Zięba

RENTY STRUKTURALNE W USTAWODAWSTWIE ROLNYM

Jacek Bąk (red.), Aleksandra Stepanów

EUROPEJSKIE PRAWO FINANSOWE

Przemysław Feliga

**STANOWISKO PRAWNE SYNDYKA W PROCESIE
DOTYCZĄCYM MASY UPADŁOŚCI**

Paweł Daniel

**WSTRZYMANIE WYKONANIA AKTU LUB CZYNNOŚCI
W POSTĘPOWANIU SĄDOWOADMINISTRACYJNYM**

Piotr Horosz

**WIERZYTELNOŚCI ZABEZPIECZONE PRAWAMI
ZASTAWNICZYMI W UPADŁOŚCI**

Justyna Kurek

**OCHRONA PRZED NIEZAMÓWIONĄ KORESPONDENCJĄ
W KOMUNIKACJI ELEKTRONICZNEJ**

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

INTERPRETACJA UMÓW
W PRAWIE MODELOWYM
I WSPÓLNYM EUROPEJSKIM
PRAWIE SPRZEDAŻY (CESL)

EWA ROTT-PIETRZYK

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2013

Wydawca: Natalia Adamczyk

Recenzja naukowa:
Prof. dr hab. Fryderyk Zoll

Publikacja dofinansowana przez Fundację
Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego
„*Facultas Iuridica*”

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2013**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-5632-7

ISBN e-book 978-83-255-5633-4

Memu Mistrzowi

Spis treści

Wykaz skrótów	XI
Bibliografia	XXVII
Wstęp	XLVII
Rozdział I. Interpretacja umów – uwagi o pojęciu	1
§ 1. Uwagi wprowadzające.....	1
§ 2. Dwa pojęcia dotyczące umów: interpretacja i konstrukcja – uwagi ogólne.....	7
§ 3. Pojęcie, cel i przedmiot interpretacji (<i>interpretation</i>).....	9
§ 4. Pojęcie i cel konstrukcji (<i>construction</i>).....	13
Rozdział II. Metody interpretacji umów w prawie prywatnym – wprowadzenie	23
§ 1. Autonomia woli a metody wykładni.....	23
§ 2. Metoda subiektywna	30
§ 3. Metoda obiektywna.....	37
§ 4. Metoda kombinowana.....	40
I. Uwagi ogólne	40
II. Istota metody kombinowanej.....	41
III. Priorytet dyrektywy subiektywnej i odwrócenie zasady normatywnej w praktyce interpretacji umów.....	44
§ 5. Interpretacja kontekstowa a interpretacja tekstowa (znaczenie kontekstowe a tekstualizm)	48
Rozdział III. Modele wykładni oświadczenia woli w prawach krajowych – charakterystyka ogólna	51
§ 1. Uwagi wprowadzające.....	51
§ 2. Systemy prawne <i>civil law</i>	56
I. Normatywne modele interpretacji o charakterze ogólnym.....	56
II. Normatywne modele interpretacji o charakterze szczegółowym.....	71
III. Interpretacja umów w prawie holenderskim (brak modelu normatywnego)	83
§ 3. Systemy prawne <i>common law</i> (prymat interpretacji obiektywnej)	89

Rozdział IV. Interpretacja umów w aktach prawa jednolitego	105
§ 1. Uwagi ogólne	105
§ 2. Interpretacja umów w aktach o charakterze wiążącym na przykładzie CISG	109
I. Zasady i kryteria interpretacji norm konwencyjnych a interpretacja umów w CISG	109
II. Interpretacja umowy na podstawie art. 8 CISG.....	112
1. Ogólne dyrektywy interpretacyjne.....	112
2. Orzecznictwo konwencyjne wobec wzorca rozsądnej osoby.....	117
3. Dyrektywa nakazująca uwzględnienie kontekstu umowy (wykładnia kontekstowa)	122
A. Pojęcie kontekstu wewnętrznego i kontekstu zewnętrznego (sytuacyjnego)	122
B. Okoliczności towarzyszące umowie jako kontekst zewnętrzny	124
III. Ocena unormowania konwencyjnego	128
§ 3. Interpretacja umów w aktach prawnych o charakterze niewiążącym (tzw. <i>soft law</i>)	130
I. Uwagi ogólne	130
II. Funkcje aktów prawa modelowego	131
1. Funkcje o charakterze ogólnym.....	131
2. Zastosowanie aktów prawa modelowego na podstawie materialnoprawnego wskazania prawa.....	139
III. Rozwiązania modelowe dotyczące interpretacji umów – charakterystyka ogólna	142
1. Reguły międzynarodowych umów handlowych UNIDROIT (UPICC).....	144
2. Zasady europejskiego prawa umów (PECL).....	147
3. Common Frame of Reference (DCFR)	149
4. Zasady międzynarodowych umów handlowych TRANS-LEX	153
5. Kodeks Gandolfiego.....	155
§ 4. Interpretacja umów w CESL w świetle aktów prawa modelowego	157
I. Wspólne europejskie prawo sprzedaży (CESL) – charakter prawny	157
II. Kombinowana (subiektywno-obiektywna) metoda interpretacji.....	162
III. Ogólne dyrektywy interpretacyjne	165
1. Subiektywna dyrektywa interpretacyjna.....	165

2. Obiektywna dyrektywa interpretacyjna.....	172
3. Relacja między dyrektywą subiektywną a obiektywną	174
4. Nakaz uwzględniania kontekstu sytuacyjnego	178
5. Ograniczenie nakazu interpretacji kontekstowej w oświadczeniu ELI z 2013 r.	182
IV. Charakter katalogu obejmującego okoliczności towarzyszące umowie	184
V. Kontekst zewnętrzny (okoliczności towarzyszące umowie).....	186
1. Negocjacje i następcze zachowanie się stron	186
2. Znaczenie nadawane przez strony określonym wyrażeniom.....	191
3. Zwyczaje i praktyki przyjęte między stronami	192
4. Znaczenie powszechnie nadawane wyrażeniom w danej branży.....	196
5. Natura i cel umowy	197
6. Zasada dobrej wiary i uczciwego obrotu	198
VI. Szczegółowe dyrektywy interpretacyjne.....	201
1. Zasada <i>contra proferentem</i>	201
2. Nakaz pierwszeństwa postanowień negocjowanych indywidualnie	207
3. Nakaz interpretacji postanowień umownych w kontekście całej umowy.....	208
4. Zasada <i>in favorem contractus</i>	212
5. Zasada pierwszeństwa dotycząca języka umowy	214
6. Znaczenie <i>merger clause</i> przy wykładni umowy	221
7. Dorozumiane postanowienia umowne (<i>implied terms</i>).....	234
Rozdział V. Polski projekt o interpretacji oświadczenia woli a rozwiązania modelowe	243
§ 1. Czy istnieje w prawie prywatnym powszechnie akceptowana metoda interpretacji umów?.....	243
§ 2. Próba określenia kompleksowego zespołu norm dla interpretacji umów (tzw. <i>best solution</i>)	246
§ 3. Stanowisko polskiej Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego	247
I. Uwagi ogólne	247
II. Kierunki zmian	250
III. Zmiana klauzuli generalnej i metodologia wykładni i stosowania przepisów o interpretacji oświadczenia woli.....	253
§ 4. Projekt I Księgi KC z 2009 r. w świetle prawa modelowego (art. 88–94).....	259
I. Założenia i rozwiązania przyjęte w projekcie	259

Spis treści

II. Ogólne dyrektywy wykładni.....	261
III. Szczegółowe dyrektywy wykładni	267
IV. Ogólna ocena projektu	270
V. Propozycja modyfikacji projektu	271
1. Uwagi ogólne.....	271
2. Propozycja zmiany przepisów projektu o <i>merger clause</i>	273
3. Podsumowanie.....	279
Załączniki	282
1. Regulacja dotycząca interpretacji w UPICC 2010 (angielska wersja językowa)	282
2. Regulacja dotycząca interpretacji w PECL 2000 (angielska wersja językowa)	283
3. Regulacja dotycząca interpretacji w DCFR 2009 (angielska wersja językowa)	285
4. Regulacja dotycząca interpretacji w Zasadach TRANS-LEX (angielska wersja językowa)	287
5. Regulacja dotycząca interpretacji w CESL (angielska wersja językowa)	288
6. Regulacja dotycząca interpretacji w CESL (polska wersja językowa)	291
Indeks rzeczowy	295

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa i inne dokumenty

ABGB.....	Kodeks cywilny austriacki – Patent Cesarski z 1.6.1811 r. (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch: ABGB) (JGS Nr. 946/1811), zm.: ustawa z 6.8.2013 r. (BGBl. I Nr. 179/2013); http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001622)
ACQP.....	Principles of the Existing EC Contract Law (<i>Acquis Principles</i>); zob. również Contract I, Contract II
Acquis Principles.....	Principles of the Existing EC Contract Law (<i>Acquis Principles</i>); zob. również Contract I, Contract II
BGB.....	Bürgerliches Gesetzbuch (niemiecki Kodeks cywilny z 1896 r.)
BW.....	Burgerlijk Wetboek (holenderski Kodeks cywilny z 1838 r.)
CESL.....	Common European Sales Law (Annex I)
CESL Reg.	Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on a Common European Sales law (11 October 2011), art 1–16; zob. CESL jako aneks II do CESL Reg.; zob. też CESLR
CESLmodelI	Statement of the European Law Institute on the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a Common European Sales Law COM(2011) 635 final, 1 st Supplement: Reactions to the Draft Report of 18 February 2013 of the EP Committee on Legal Affairs z 17.6.2013 r.
CESLR.....	Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a Common European Sales Law COM(2011) 635 final
CISG.....	Konwencja wiedeńska z 1980 r. o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów (Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286)
duńskie prawo umów.....	zob. norweska ustawa o zawieraniu umowy, która obowiązuje we wszystkich państwach skandynawskich
ECR.....	European Court Reports
Estońskie prawo zobowiązań (LOA)	Law of Obligations Act (LOA), tj. Võlaõigusseadus z 26.9.2001 r. (RT I 2001, 81, 487) wszedł w życie 1.7.2002 r., dostępny na stronie: http://www.legaltext.ee/en/andmebaas/parafr

- me.asp?loc=text&lk=et&sk=en&dok=x30085K2.htm&query=collateral&tyyp=SITE_X&ptyyp=I&pg=1
- Feasibility Study..... Commission Expert Group on European Contract Law, A European contract law for consumers and businesses: Publication of the results of the feasibility study carried out by the Expert Group on European contract law for stakeholders' and legal practitioners' feedback. Feasibility study for a future instrument in European Contract Law (3 May 2011), http://ec.europa.eu/justice/policies/consumer/docs/explanatory_note_results_feasibility_study_05_2011_en.pdf
- grecka ustawa o ochronie konsumentów..... ustawa Nr 2251/94 z 16.11.1994 r. o ochronie konsumentów (gr. ΝΟΜΟΣ2251/1994 (ΦΕΚ191 Α' / 16 Νοεμβρίου1994 – Νόμο περί προστασίας καταναλωτών) ze zm.; <http://data.eixe.org/default.asp?ElementId=120981>
- HGB Handels Gesetzbuch (niemiecki Kodeks handlowy z 1898 r.)
- hiszpańska ustawa o klauzulach umownych.... ustawa Nr 7/1998 z 13.4.1998 r. o klauzulach umownych (Ley 7/1998, de 13 de abril, sobre condiciones generales de la contratacion, BOE Nr 89 z 14.04.1998 ze zm.); <http://civil.udg.edu/normacivil/estatal/contract/lege.htm>
- INCOTERMS..... International Commercial Terms 2010 (Międzynarodowe Reguły Handlu); opubl. w 1936 r.; od 1.1.2011 r. obowiązująca wersja z 2010 r., zastąpiła Incoterms z 2000 r.
- KC..... ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
- KC argentyński Civil Code of Argentina, Código Civil De La Republica Argentina, Sanción Ley 340 ze zm., <http://www.infoleg.gov.ar/infolegInternet/anexos/105000-109999/109481/texact.htm>
- KC austriacki Kodeks cywilny austriacki – Patent Cesarski z 1.6.1811 r. Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (ABGB) (JGS Nr. 946/1811), ostatnio zmieniony ustawą z 6.8.2013 r. (BGBl. I Nr. 179/2013) (<http://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001622>)
- KC belgijski belgijski Kodeks cywilny z 21.3.1804 r. (Burgerlijk Wetboek, 21 Maart 1804), Dz.U. Nr 50 z 3.9.1807 r., wszedł w życie 13.9.1807 r. ze zm., dostępny na stronie: <http://belgischrecht.be/codex.asp>
- KC brazylijski Civil Code of Brazil, Código Civil Brasileiro, Lei nº 10.406, de 10 de janeiro de 2002, Vide Lei nº 11.698, de 2008 ze zm., http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=226198

Wykaz skrótów

- KC chilijski Civil Code of Chille, Código Civil de la Republica de Chile, de la Ley 4808 sobre Registro Civil; de la Ley 17344, que autoriza cambio de nombres y apellidos; de la Ley 19618, sobre Menores; de la Ley 14908, sobre Abandono de Familia y Pago de Pensiones Alimenticias, y Ley 16271, de Impuesto a las Herencias, Asignaciones y Donaciones, ze zm. http://www.paginaschile.cl/biblioteca_juridica/codigo_civil/codigo_civil_de_chile.htm; http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=125877
- KC czeski czeski Kodeks cywilny z 3.2.2012 r. (wejście w życie 1.1.2014 r.; Law No. 89/2012 Coll.); <http://www.czechlegislation.com/en/89-2012-sb>
- KC Etiopii Ethiopian Civil Code, Negarit Gazeta, Gazette Extraordinary – 19th Year, No. 2, Addis Abbeba 5th May 1960 ze zm., dostępny na stronie: <http://translex.uni-koeln.de/604600>
- KC francuski Kodeks cywilny francuski – Code civil z 21.3.1804 r., tekst jedn. z 19.5.2013 r., ostatnio zmieniony ustawą LOI n° 2013–404 du 17 mai 2013 ouvrant le mariage aux couples de personnes de même sexe (NOR: JUSC1236338L) JORF n°0114 du 18 mai 2013 page 8253 texte n° 3 (<http://www.legifrance.gouv.fr/af-fichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070721>)
- KC grecki Kodeks cywilny grecki – ustawa z 1940 r. Astikos Kodikas (gr. Αστικός Κώδικας) (AN 2250/1940), który wszedł w życie 23.2.1946 r. (<http://www.ministryofjustice.gr>)
- KC Gwatemali Kodeks cywilny Gwatemali – Código Civil de Guatemala ustawa z 14.9.1963 r., Decreto Ley N°106 de 14 Septiembre 1963, publicado en el Diario de Centro América el 07 de octubre de 1963
- KC hiszpański Kodeks cywilny hiszpański – Código Civil Español, Dekret Królewski z 24.6.1889 r. (Real Decreto de 24 de julio de 1889, disponiendo la publicación en la Gaceta de Madrid de la edición reformada del Código Civil (Gaceta de Madrid de 25 de julio de 1889, nr 206), ostatnio zmieniony ustawą z 26.5.2013 r. (http://noticias.juridicas.com/base_datos/Privado/cc.html)
- KC kolumbijski Civil Code of Columbia, Código Civil, Ley 57 de 1887, art. 40. Con arreglo al artículo 52 de la Constitución de la República, declaróse incorporado en el Código Civil el Título III (arts. 19–52) de la misma Constitución, Sancionado el 26 de mayo de 1873 ze zm., <http://www.wipo.int/wipolex/en/details.jsp?id=10022>
- KC Kostaryki Código Civil; El Código Civil fue emitido por la ley No. 30 del 19 de abril de 1885; su vigencia se inicio a partir de 1: de enero de 1888, en virtud de la ley No. 63 del 28 de setiembre

- de 1887 ze zm.; dostępny na stronie: http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=220798
- KC Louisiany..... Kodeks cywilny Luizjany (Louisiana Civil Code), Act 1987, No. 124, §1, eff. Jan. 1, 1988, <https://sites.google.com/site/the-louisianacivilcode/htmlcode>
- KC Meksyku Kodeks cywilny Meksyku – Código Civil Federal z 1928 r. Código Civil para El Distrito Federal en Materia Comun y para toda La Republica en Materia Federal (El Diario Oficial de la Federación en cuatro partes los días 26 de mayo, 14 de julio, 3 y 31 de agosto de 1928), ostatnio zmieniony ustawą z 8.4.2013 r. (<http://mexico.justia.com/federales/codigos/codigo-civil-federal/>)
- KC niemiecki..... Kodeks cywilny niemiecki – ustawa z 18.8.1896 r. Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) (RGBl. s. 195), t. jedn. z 2.1.2002 r. (BGBl. I s. 42, 2909; BGBl. 2003 I s. 738 ze zm.) ostatnio zmieniony ustawą z 4.7.2013 r. (BGBl. I s. 2176) (<http://www.gesetze-im-internet.de/bgb/>)
- KC Nikaragui Kodeks cywilny Nikaragui – Código Civil de Nicaragua, ustawa z 1.2.1904 r., Decreto de 1 de febrero 1904, Decreto N°2148, publicado en el Diario Oficial del 5 de Febrero 1904 ([http://legislacion.asamblea.gob.ni/Normaweb.nsf/%28\\$All%29/FB441C51FC9A50B1062574E10079FC17?OpenDocument](http://legislacion.asamblea.gob.ni/Normaweb.nsf/%28$All%29/FB441C51FC9A50B1062574E10079FC17?OpenDocument))
- KC paragwajski..... Civil Code of Paraguay, Código Civil del Paraguay, Ley N° 1183/85 ze zm., www.oas.org/dil/esp/Codigo_Civil_Paraguay.pdf
- KC portugalski..... Kodeks cywilny portugalski – Código Civil Português, ustawa z 25.11.1966 r. (Decreto-Lei n.º 47344/66, de 25 de Novembro de 1966), ostatnio zmieniony ustawą z 5.3.2013 r. Aprova o regime jurídico do processo de inventário, altera o Código Civil, o Código do Registo Predial, o Código do Registo Civil e o Código de Processo Civil, Lei n.º 23/2013 (http://www.igf.min-financas.pt/leggeraldocs/DL_47344_66_COD_CIVIL_INDICE.htm)
- KC Québec Kodeks cywilny Québec – Civil Code of Québec, LRQ, c C-1991, tekst jedn. z 23.5.2013 r. (<http://www.canlii.org/en/qc/laws/stat/lrq-c-c-1991/>)
- KC rosyjski Kodeks cywilny rosyjski z 8.2.1998 r.; <http://www.interlaw.ru/law/docs/10064072/>; wejście w życie: 1.3.2002 r.
- KC Salvadoru Kodeks cywilny Salvadoru – Código Civil Salvadoreño – Código Civil de la República de el Salvador Dekret z 23.8.1859 r. (Decreto de 23 de agosto de 1859, disponiendo la publicación en la Gaceta Oficial No. 85 – Tomo 8 del 14

	de abril de 1860) ostatnio zmieniony ustawą z 11.11.2004 r. (24) D.L. N° 512, del 11 de noviembre del 2004, publicado en el D.O. N° 236, Tomo 365, del 17 de diciembre del 2004, dostępny pod adresem http://www.oas.org/dil/esp/Codigo_Civil_El_Salvador.pdf
KC szwajcarski	Kodeks cywilny szwajcarski – ustawa z 10.12.1907 r. Zivilgesetzbuch (ZGB)
KC urugwajski	Civil Code of Uruguay, República Oriental del Uruguay Codigo Civil, http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=177350
KC wenezuelski.....	Civil Code of Venezuela; Decreta: El Siguiente Código Civil, Gaceta Oficial de la República de Venezuela, Caracas, lunes 26 de julio de 1982, Número 2.990 Extraordinario ze zm., http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=130145
KC wietnamski.....	Vietnamese Civil Code, http://www.worldlii.org/vn/legis/cc73/
KC włoski	Kodeks cywilny włoski – Codice Civile, Dekret Królewski z 16.3.1942 r. (Regio Decreto 16 marzo 1942, n. 262 Approvazione del testo del Codice Civile; Pubblicato nella edizione straordinaria della Gazzetta Ufficiale, n. 79 del 4 aprile 1942), ostatnio zmieniony ustawą z 10.12.2012 r., prawo Nr 219/2012 Nuove disposizioni sulla filiazione naturale i 11.12.2012 r. akt Nr 220/2012 Riforma del condominio
KC Zjednoczonych Emiratów Arabskich	The United Arab Emirates Civil Code, http://lexemiratidonet.files.wordpress.com/2011/07/uae-civil-code-_english-translation_.pdf
KH	rozporządzenie Prezydenta RP z 27.6.1934 r. – Kodeks handlowy (Dz.U. Nr 57, poz. 502 ze zm.)
Konwencja ottawska z 1988 r. o factoringu	Konwencja ottawska o faktoringu międzynarodowym (UNIDROIT <i>Convention on International Factoring</i> , [w:] Final Act to the Diplomatic Conference for the adoption of the Draft Unidroit on International Factoring and International Financial Leasing, Ottawa, 28 May 1988, Annex II)
Konwencja ottawska z 1988 r. o leasingu	Konwencja ottawska z 1988 r. o międzynarodowym leasingu finansowym (UNIDROIT <i>Convention on International Financial Leasing</i> , [w:] Final Act to the Diplomatic Conference for the adoption of the Draft Unidroit on International Factoring and International Financial Leasing, Ottawa, 28 May 1988, Anex I)

Wykaz skrótów

Konwencja wiedeńska	Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów sporządzona w Wiedniu 11.4.1980 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.)
KWPT/VDCLT	Konwencja wiedeńska z 1969 r. o prawie traktatów (KWPT), ang. Vienna Convention on the Law of Treaties (VCLT) (Dz.U. z 1990 r. Nr 74, poz. 439)
KZ	rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. Nr 82, poz. 599)
NBW	Nieuw Burgerlijk Wetboek (holenderski kodeks cywilny z 1992 r.)
Norweskie prawo umów....	ustawa z 31.5.1918 r. – Lov om avslutning av avtaler, om fuldmakt og om ugyldige viljeserklæringer (avtaleloven) av 31. mai 1918 nr 4 (LOV-1918-05-31-4), ostatnio zmieniona ustawą z 26.3.2010 r. (LOV 2010-03-26 nr 09: Lov om vergemål (vergemålsloven), która weszła w życie 1.7.2013 r., (http://www.lovdato.no/all/tl-19180531-004-003.html)
PECL	Principles of International Contract Law (Zasady Europejskiego Prawa Umów)
PICC	Principles of International Commercial Contracts, zob. Reguły UNIDROIT 1994, 2004, 2010
portugalski dekret o klauzulach umownych....	portugalski dekret o klauzulach umownych z 25.10.1985 r. (port. Decreto-Lei no. 446/85 de 25 de Outubro 1985 de clausulas contratuais ze zm.); http://www.igf.min-financas.pt/leggeraldocs/DL_446)85.htm
PPM	ustawa z 4.2.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. Nr 80, poz. 432 ze zm.)
RDIPP	Rivista di Diritto Internazionale Privato e Processuale
Reguły UNIDROIT 1994, 2004, 2010	Reguły Międzynarodowych Kontraktów Handlowych 1994, 2004 (Unidroit Principles of International Commercial Contracts 1994, 2004, 2010, Rome) (1994, 2004, 2010)
Report No. 154	English Law Commission. Report No. 154. Law of Contract: The Parol Evidence Rule, Command Papers: 5 th series 9700 (1986)
Restatement, Contracts 2d ..	Restatement of Law, Second, Contracts 2d, As adopted and Promulgated by the American Law Institute at Washington D.C., May 17, 1979, St. Paul. Minn. American Law Institute Publishers 1981

słoweńskie prawo zobowiązań.....	Obligacijski zakoniik (Obligations Code) – OJ (Uradni list SFRJ) 83/2001, 25.10.2001 (in Slovenian), data wejścia w życie 1.1.2002 r.
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z 25.3.1957 r. (wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C z 2008 r. Nr 115, s. 47 ze zm.)
UCC	Uniform Commercial Code, published by National Conference of Commissioners on Uniform State Laws (NCCUSL) and The American Law Institute, 2012 (amerykański Jednolity Kodeks Handlowy)
ULF	Konwencja haska z 1.7.1964 r. o prawie jednolitym dotyczącym zawierania umów międzynarodowej sprzedaży towarów; Hague Convention of the 1ST July 1964 relating to a Uniform Law on the Formation of Contracts for the International Sale of Goods with the Annex: Uniform Law in the Formation of Contracts for the International Sale of Goods, adopted by the 1964 Hague Conference (in: 1964 Hague Conference Records, I, 349-354; dostępna także na stronie: http://www.unidroit.org/english/conventions/c-ulf.htm)
ULIS	Konwencja haska z 1.7.1964 r. o prawie jednolitym dotyczącym międzynarodowej sprzedaży towarów; Hague Convention of the 1st of July 1964 relating to a Uniform Law on the International Sale of Goods with the Annex: Uniform Law on International Sale of Goods, adopted by the 1964 Hague Conference, 1964 Hague Conference Records, I, 333–348; dostępna także na stronie: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/ulis.html)
ULVC	Draft of Law for the Unification of Certain Rules Relating to Validity of Contracts of International Sale of Goods, approved by the Governing Council of Unidroit in 1972 (in: Uniform Law Review, 1973, I, 61–69).
Zasady TRANS-LEX	Zasady prawa transgranicznego TRANS-LEX (TRANS-LEX Principles) (http://www.trans-lex.org/principles)

2. Organy orzekające

BGH	<i>Bundesgerichtshoff</i> – niemiecki Sąd Najwyższy
BGer	<i>Bundesgericht</i> – szwajcarski Sąd Najwyższy
Cass Civ 1re.....	Cour de cassation, Première chambre civile
Cass Com.....	Cour de cassation, Chambre Commerciale at Financière
LG	<i>Landgericht</i> (Niemcy)
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny

OLG.....	<i>Oberlandesgericht</i> (Austria, Niemcy)
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
TK.....	Trybunał Konstytucyjny
TSUE.....	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

3. Czasopisma i zbiory orzeczeń

ABLJ.....	American Business Law Journal
AC.....	Law Reports, Appeal Cases
AJCL.....	The American Journal of Comparative Law
Alaska LR.....	Alaska Law Review
ALJ.....	Australian Law Journal
Arb Int'l.....	Arbitration International
BB	Betriebs – Berater: Zeitschrift für Recht und Wirtschaft
BGHZ.....	Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Zivilsachen
BLI	Business Law International
BLR.....	Belgrade Law Review
Bond LR.....	Bond Law Review
Brigham YULR.....	Brigham Young University Law Review
Bull Civ	Bulletin des Arrêts Chambres Civiles
Bull Com.....	Bulletin numérique des arrêts publiés des chambres civiles. Chambre commerciale, financière et économique
CBLJ	The Canadian Business Law Journal
CLJSA.....	Comparative Law Journal of South Africa
CMLJ.....	Capital Markets Law Journal
CLP.....	Current Legal Problems
CLR.....	Columbia Law Review
CPD	Law Reports, Common Pleas Division
DA Int	De Droit des Affaires Internationales
DCBA.....	The Journal of the DuPage County Bar Association
DCEIS	Diritto Comunitario Edegli Internazionali Scambi
Denv. U. LR	Denver Uniform Law Review
DLR.....	Dickinson Law Review
DPCI	Droit et Pratique du Commerce International
EBL	European Business Law
ECR	European Court Reports
Edinburgh LR	Edinburgh Law Review
EJCL	Electronic Journal of Comparative Law

Wykaz skrótów

ELJ	European Law Journal
EPS.....	Europejski Przegląd Sądowy
ER	English Reports
ERPL.....	European Review of Private Law
Fordham LR	Fordham Law Review
GJ.....	Global Jurist
HLJ	Hastings Law Journal
Hof. LR.....	Hofstra Law Review
IBLJ.....	International Business Law Journal
ICC Int'l Ct Arb Bull	ICC International Court of Arbitration Bulletin
IHR.....	Internationales Handelsrecht
ITBL	International Trade and Business Law
IPRax.....	Praxis des Internationalen Privat und Verfahrensrecht
JCL.....	Journal of Contract Law
JBL	Journal of Business Law
Jur. Int.	Juridica International
JLC.....	Journal of Law and Commerce
JFT	Tidskrift, utgiven av juridiska föreningen i Finland
JMLC.....	Journal of Maritime Law and Commerce
JR	Juristische Rundschau
KPP.....	Kwartalnik Prawa Prywatnego
KSP	Krakowskie Studia Prawnicze
KB.....	Law Reports, King's Bench
L.M.C.L.Q.....	Lloyd's Maritime and Commercial Law Quarterly
L.Q.R.	Law Quarterly Review
Mass. LR	Massachusetts Law Review
Michigan LR	Michigan Law Review
Minnesota JGT	Minnesota Journal of Global Trade
MJECL	Maastricht Journal of European and Comparative Law
MLR.....	Modern Law Review
MoP.....	Monitor Prawniczy
NJW.....	Neue Juristische Wochenschrift
Notre Dame LR	Notre Dame Law Review
NP.....	Nowe Prawo
NTHR.....	Nederlands Tijdschrift voor Handelsrecht
N.Y.U. Law & Economics .	New York University Law & Economics
N.Y.I. LR	New York International Law Review
New Zeland BLQ	New Zealand Business Law Quarterly